

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA

25

De
ABORTU & FOETU MORTUO,

1704/195

Quam

In Alma Regia & Electorali Fridericiana,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORVSSICI ET ELECTORATVS
BRANDENBURGENSIS HEREDE,

&c. &c.

GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,
PRÆSIDE

DN. GEORGIO ERNESTO STAHLIO,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. t. FACULT. DECANO,

*Dn. Patrono, Præceptore ac Promotore
suo, grata mente æternum suspiciendo,*

PRO LICENTIA

**Summos in ARTE MEDICA Honores, &
Privilegia DOCTORALIA adipiscendi,**

Ad

Mart. Anno MDCCIV. Horis ante & pomeridianis.

Ventilationi publicæ exponit,

JOHANNES KANOLD,

Vratislavia Silesius.

HALÆE MAGDEBURGICÆ, Literis CHR. HENCKELII, Acad. Typ.

V I R O
PRÆ-NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO,
ATQUE EXPERIENTISSIMO,
DOMINO,
DN. GEORGIO
ERNESTO STAHLIO,
MED. D. ET PROF. PUBL. ORD. CELEBER-
RIMO, h. t. DECANO SPECTATISSIMO,

*Domino Patrono, Præceptori, atque Fau-
tori suo estimatissimo, fidelissimo, maximo,*

In gratæ atque obstrictissimæ mentis testimonium

Hanc
Dissertationem Inauguralem,

Devote offert atque dedicat
RESPONDENS.

PROOEMIUM.

Vantumlibet verum

omnino fit, & summa insuper atque attentissima consideratione, ac pensitatione dignum, quod homines, in proportione summæ illius, imo absolutæ, si in se spectentur, dispositionis ad corruptionem, quam corpus illorum præ sese fert, valde raro ægrotent; non minore tamen, sed sane tanto circumspeditione dignum est etiam illud, quod nihilominus sub hac infrequentia, frequentia tamen insignis adhuc observanda veniat, si homines ad bruta conferantur. Non placet hoc loco materiæ hujus tractationem suscipere, cum eidem jam alium, sub divinæ gratiæ Favore & præsidio, destinaverimus: interim illud breviter delibare non piget, quod magnum fundamentum hujus frequentioris ægrotandi eventus in hominibus sit rationis tam fragilis atque fluxæ, uti est, usus perversus & inconsideratus: sensuum lenocinio, & male-moratarum intentionum turbulentæ inventioni innixus: Quibus rebus genealogiam suam debet perversa-

A 2

rum,

rum, & tamen contumacium Assuetudinum turba,
 quæ tranquillitati, ordini, atque constantiæ actionum
 vitalium, multiplices aberrationes inducunt. *Εκ γενεῆς*
ἄριστον εἶναι τὸν ἀνθρώπου, ἀ generatione usque sui, morbum
 seu morborum mancipium esse hominem, Democritus
 olim iudicasse perhibetur. Quantumlibet autem de re-
 liquo quidem, si actum ipsum respiciamus, effectum hoc
 fallat; valet tamen, tum de dispositione illa perpetua,
 utique eximia, tum etiam de eventu utique talium ef-
 fectuum in homine præ brutis omni modo frequentio-
 re. Placet considerationem hanc exemplis confirmare:
 dispositionem inquam, qua homo vel *ἐκ γενεῆς*, ab ipsa us-
 que generatione sua & primis subnascendi initiis, aber-
 rationibus vitam ejus periclitantibus & indolis verè hu-
 manæ actiones pervertentibus, obnoxius observatur.
 Quid enim sunt graves illi affectus, qui Fœtui adhuc in
 utero matris hærenti ingruunt à pathematibus animi,
 & stolidi imaginatione matris; à quibus *structura*, à re-
 liqua humana indole plus minus aliena; pavida, hor-
 rida, violenta & convulsiva, tam *ingenii* impressio,
 quam *motuum* temeraria assuefactio; in utero quidem
 matris impressa, sed extra hunc etiam, durabili indolis
 ac intentionis depravatione, perennans: Quid nævi
 materni, fœdi subinde, imo horrendi aliquando; muti-
 lationes, deformitates, alienas, & bestiales aliquando,
 figuras atque conformationes imitantes. At vero gra-
 vissimam esse illam *τῆς γενεῆς ἄριστον*, qua misellus homun-
 cio, in ipso fiendi & suboriendi demum actu, crudeliter
 atque violenter obruitur, & ex ipso nativitatæ suæ im-
 petranda fonte veluti atque fundo ejicitur, nemo sit
 quin

quin facile consentiat. Neque vero minor, sed puto major, & commiseratione dignior, est ille ἐκ γυνεῆς infelix exitus, quando in ipso portu, quod ajunt, fit naufragium, & feliciter τὴν γυνεῆν hactenus adeptus fœtus; ubi jam in liberiorem vitalem auram emergere, & operosè structæ suæ officinæ usu frui debebat, temere & velut ex insperato pessundatur, & e medio rerum suarum successu, perfide, aut sane perversè, supprimitur atque extinguitur. Mortem, loco vitæ, in partu me designare velle hac descriptione, nemo, puto, non intelliget: Hæc certe duo exempla, quibus Fœtus vel in media sua subnascendi operatione, deficit, aut destruitur: aut feliciter peracta illa subnascendi opera, in limine vitæ ita graviter impingit, ut inde in mortem recidat, **ABORTUM** inquam, & **PARTUM MORTUUM**, medica disquisitione profœqui, propositum esse putamus, non solum solertis considerationis occasione conspicuum, sed etiam Exercitii publici loco non indignum. Cum itaque mihi incumbat **INAUGURALE**, quod vocant, specimen edere, placuit hanc imprimis materiam mihi sumere, in eaque vires meas experiri. Faxit **DEUS** ter optimus maximus, ut hoc meum cœptum, & feliciter succedat, & in usum aliquem cedat.

Historiam Abortus, & Partus Fœtus mortui exhibens.

On occupabimur prolixè in Nominibus, satis habentes, dixisse, quod per *Abortum* nihil aliud recepto sensu intelligatur, nisi *partus prorsus intempesivus*, ita quidem, ut vel nondum ad crassum sensum *vivat*, vel vivus quidem, nondum tamen ad eam structuræ totius corporis *duxum* pervenerit, ut in aëre nostro durare, & crassiore jam nutrimento corporis sui incrementum rectè profectui, imo absolvere & exsequi possit, quin certissimè periculum vitæ insuperabile hæc ratione ipsi objiciatur.

Circa *Fœtus mortui* acceptionem, nulli difficultati est locus. Illud tamen attingere suffecerit, quod diversitas utique moriendi, ratione temporis, differentiam aliquam spiraret; quandoquidem tum longo adhuc tempore ante justum partus terminum, æque ac vicissim proximo ad partum tempore, imò sub ipso partus labore, Fœtus vitam amittere solet.

Sicut autem dicta ratione *Abortus*, consistit in penitus *intempesiva* Fœtus exclusione; ita scire omnino convenit, quod hæc *temporis* anomalia tam latè sese diffundat, ut vel à primo usque gestationis mense, ad quodlibet aliud tempus, usque ad posteriores menses, quibus jam *vitalis* magis est partus, hæc ipsa excussio præmatura sese extendat.

Sanè verò si strictissimè loqui placeat, potest etiam quilibet partus, qui quidem antè *noni mensis* periodum in lucem editus est, quadantenus ad *Abortus* referri; & non solum, uti reverà etiam est, *intempesivus* haberi; sed etiam de illo dici, quod minimè sine aliquo *vite*, aut ad minimum solidioris atque constantioris *Sanitatis* atque *vivacitatis* infantis peri-

periculo ita evenerit. Interim tamen non adeò rigidè circa hanc acceptionem laborabimus, sed contenti erimus in taxanda solùm graviùs aberrante hujus intempestivæ exclusio-
nis *arægia*.

Illud autem omni modo ad veram hujus mali histori-
am pertinet, quod *Abortus*, nisi quidem à causis exquisitè vio-
lentissimis, nunquam eadè facilitate contingat, quàm illis
septimanis, imò *diebus*, quibus aliàs in præsentè *Gravidà men-*
struæ evacuationis periodus sese commovere consuevit. Quod
quidem tantò magis valet in ejusmodi *Fœminis*, quæ has ex-
cretiones magis *exquisitè statas* experiri consueverunt.

Tantò magis autem consideratu dignum est illud, quod
abortus talis subinde *recredescens*, tantò exquisitiùs abhinc fer-
vare soleat *tempus* illud, quo primà vice emicuit; & hoc ite-
rum tantò certius, quo magis primà illa vice *menstruò* alicui
tempori prescius sese accommodavit.

Ita enim v. g. inter alios non absimiles casus, observavit
D.D. Præses in Illustrissima quâdam Dominâ, quæ *quingies*
deinceps abortum passâ est, quod singulis hisce mali hujus re-
credescens vicibus, abortus *stato* quodam ordine non so-
lum inciderit in *tertiè mensis ultimam septimanam*; sed perpe-
tuo velut ordine, initium fecerit à tacitâ prorsus atque mitis-
simâ *Sanguinis* eruptione, *mensam* consuetæ evacuationi
ex amussim respondente: quæ postquàm per *sex* dies ita
planè tranquillissimè atquè moderatissimè continuavit, co-
orta est *septimo die* vehemens omninò *sanguinis* effusio, cum
maximâ debilitatione; & animi prius, quam virium dejectione,
succedentibus ultimò, imprimis penultima, & ultimâ vice,
syncopæ deliquis, & vitæ periculis: Quæ symptomata
per tres ad quatuor horas ita continuata tandem eliso *abortu*,
(qui, nempe cum universis involucris, ovi gallinacè medio-
cris magnitudinem non superabat) omnia pacatiora fiebant.
In alio exemplo observavit post integrum annum, nempe nove-
m ad minimum mensibus post priorem abortum facta no-

va conceptione, excussione hujus non aliter quam prima vice, circa quarti mensis finem pariter evenisse. Item in alia Juvenula, quæ nunquam adhuc pepererat, sed in matrimonio, ab 18. circiter mensibus contracto, jam bis secundo mense à conceptione abortum passa erat, tertia vice per idem tempus incipiebat sensationes priores pari tempore iterum perfentiscere: ubi tamen tempestive adhibitis efficacibus remediis, per DEI gratiam præservata est à simili eventu, & felicitis gestationis atque partus compos facta.

Illud insuper de *frequentiore*, & imprimis cum gravioribus symptomatibus complicato, *abortu*, notandum venit, quod Foemina ab illo facile *sterilescant*. Si tamen rei huic circumspiciatur animus, poterit deprehendi, quod hic eventus non tam facile promiscuè obtingat, etiam frequentiores abortus perpessus; quàm illis, quæ vel uno solum aut altero tali abortu correptæ sunt, sed *grandiore jam Fætu*, & ad absolvendam suam vegetationem, magis idoneo & veluti digno.

Ab hujusmodi inquam jam *grandioris Fætus Abortu*, recepto, imprimis autem difficiliter excusso, solet dicta illa *sterilitatis* successio, familiarius evenire: de simplici enim admodum *immature Abortu*, etiam *numerosis vicibus* deinceps facto, annotavit nihilominus D. D. Præses plura exempla, quod concipiendi, & sanum atque vegetum Infantem iterum gestandi ac in lucem edendi energia, non defecerit, sed potius feliciter hæc omnia cesserint ac evenierint: modo *reputatio uteri debita* tempestivè, rectè atque sufficienter adhibita fuerit.

Nempe ad historiam *Abortuum repullulantium* maximo-pere pertinere asserit D. D. Præses, illam observationem, quod in Abortu, uti diximus, deinceps revertente, si quidem primâ vice legitimi *Fætus* præsentia rectè dignosci potuit, altera aut ad summum tertia vice, vix par ratio expectanda sit; sed potius nihil, nisi *informe quoddam concrementum*, sanguineo magmate & coagulo suffarctum, omnis simulacri veri Fœtus expers.

Te-

Testatur D. D. Præses, quod hujus rei veritatem multis prorsus exemplis comperit, è quibus duo solum allegare placet. Uxor civis cujusdam, honeste quidem, sed cum labore opificii sui, vitam sustentantis, triginta circiter annorum Fœmina, petit consilium & auxilium adversus multiplices angustias præcordiorum, imo anxietates & intercurrentia tensiva abdominis tormenta. Ferebat autem præ se se ventrem ita prætumidum, ut vel gemellos gestare ex aspectu judicandum esset: sicuti re ipsa pro prægnante illam intuitus D. D. Præses, de hac constitutione & tempore forte propiore partus interrogabat. Ad quod illa collacrymans, se quidem ab hoc longe abesse respondebat, sed retinuisse hunc ventrem & gestare ab eo tempore, quo, plus jam annuo, gemellos masculos, manus circiter longitudine conspicuos, abortu amiserit: datis convenientibus remediis per quatuor dies usurpandis, emanavit, incerto tantisper effectu: post tertiam septimanam rediit, & retulit, se propter impletam pathematum suorum placationem, nihil amplius remedium hactenus petere necesse habuisse: Cum autem illa jam recrudescant, auxilium iterum rogare. Dato iterum efficaci remedio, post alterum diem peperit *concrementum*, caput robusti Fœtus æquans, *membranaceum & fungosum*; & continuato medicamenti usu rectissime expurgata matrice, venter in solidum subsedit, & fœmina paucis post tempore recte imprægnata, feliciter gestavit & peperit, nisi quod post partum largiore hæmorrhagia in lipothymiam prolapsa, eodem tamen remedio, sed divina præcipue gratia, iterum liberata, sana postea vixit.

Alia honesta Fœmina, annis adhuc florens, & alterius jam infantis mater, cum tertia vice imprægnata esset, *Abortum*, incertum qua occasione, patitur. Cum in & ab ipso abortu graviter periclitaretur, tam hæmorrhagia, quam alia debilitate, sub consilio licet & auxilio Medico, retinuit, 1) *Inflationem venteris præturgidam*: 2) *multiplex, imo propemodum perenne, capiosum*

B

piofum, aut si aliquando intermitteret, recrudescens *impetu-
osum*, sanguinis *profluvium*: 3) varios *in ventre dolores*, pressio-
nes, ardores, palpitationes, volutationes, angustias, anxie-
tates; imo, si in alterutrum latus recumberet, sensum pon-
derosioris cujusdam decubitus in idem latus in hypogastrica
regione. Hæc durabant omnia atque singula *ultra integrum
annum*; ubi consilium petens, ad quæstionem de perennitate
harum rerum, speciatim autem *inflationis ventris*, prope matu-
ram partui graviditatem repræsentantis, respondit, omnia,
& singula hæc, toto hæc elapso anno jugiter ita perstitisse:
ventrem autem aliquando quidem magis *tensum* atque *durum*
& ad sensum magis quoque *auctum* apparere: aliquando au-
tem tractabiliorem, & pressioni quadantenus obedientem,
sentiri: mensuram tamen, quam eo tempore exhibebat tan-
quam justæ graviditatis, nunquam hæcenus defecisse, aut
ad *vacue* constitutionis subsidentiam, ullo modo appropin-
quasse. Fluebat autem ipsi maxime eo tempore *sanguis co-
piose*, ita ut vix in publicum prodire fatis auderet; *Palpita-
tionibus* autem illis seducta, dubitabat, an non forte revera
graviditas aliqua subesset, imprimis cum etiam Medici & Me-
dicæ, nihil definire circa hoc dubium, intermedio hoc tem-
pore confisi essent; ipsa vero quam maxime optaret, ut
prægnans utique esset, tum amore prolis, tum quod spei
indulgeret, fore ita, ut universus ejus status hac ratione,
non sit ita absolute p. n., adeoque quovis intuitu pericu-
losior.

Obliti sumus commemorare, quod etiam pedes & cru-
ra, sed tamen adhuc levius, & cum discussione per noctur-
nam quietem & calorem, *intumuerint*.

Proponebatur itaque huic Patienti usus remedii in hoc
genere, sub divina benedictione, fidi atque experti; à cu-
jus usu nihil haberet metuendum, si vel maxime prægnans
esset, quæ tamen opinio ipsi statim dissuadebatur. Simul
atque primam dosin assumerat, designabat eo ipso die Flu-
xus

xus sanguinis: Continuato per sequentes dies usu, evanescebant non solum angustia & anxietates symptomata; sed intra octiduum *subfederat* univēsa abdominis *inflatio*, ut non remaneret p. n. constitutio, præter *duritiem* quandam in infimo abdomine, undique flaccido, & suppresso, percipiendam. Exegit ita tres septimanas; in quarum fine sanguis iterum emicuit; repetito medicamento usu, continuavit modicè profluere, quarto vero die mane, corripuerunt illam veri dolores ad partum: & peperit *moleculam, membranaceam* involuero molli inclusam, intus etiam folliculis veluti discretam, sed solo *grumoso sanguine* suffarctam, mure mediocri non majorem. Continuato per 10. circiter dies usu medicamento, sub redeunte post hac mensium fluxu repetito, mox postea recte concepit, gestavit, & peperit etiam feliciter infantem sanum.

Imo in illo jam supra allegato Illustr. Matronæ abortu aliquoties deinceps recurrente, non nisi prima vice, aliquid vero *Conceptui* respondens, dignoscere integrum erat.

Sub ipsa Exclusionē Abortus, illud maxime solenne est, ut partim *dolores*, seu *spasmi uteri*, contingant leviores; obscuriores, imo segniore; partim *Fluxus sanguinis*, præ vero partu, longe intemperantior. Fere autem tanto magis utrumque horum, quanto minor adhuc est Fœtus.

Magis autem etiam, corpore atque animo, *torpidiores* observantur *abortientes*, quam *parientes*, ita ut revera, vel ad ipsas usque Lipothymias magis propendeant; omnia vero hæc facilius iterum ad euphoriam revertuntur, mox post absolutam exclusionem, imprimis ipsa illa *hemorrhagia* abundantia.

Quando vero etiam ita *intempestivum* partum absolvent, nisi sibi parcant, & satis circumspecte ut *puerperas* sese gerant, minime *minoribus* incommodis expositæ sunt; quamvis fere *paucioribus*, quam veræ puerperæ: imprimis autem, quæ jam alias infantes gestarunt; aut quæ falsos tales

conceptus tandem elidendos, tantisper gestaverunt. Ita postremo loco commemorata honesta Fœmina, cum concrementum illud, post priorem abortum anno elapso tandem elisset, *quarto die* gravia flatulento-torminosa & suffocativa pathemata incurrit, cum repentina *lochialis fluxus* imminutione, plenam suppressionem minitante; & hoc quidem ab esu improvido *placentæ*, multo butyro, ut hic locorum pessimi moris est, pinguis atque concoctioni refragantis. Ubi profecto nihil adeo alienum sponte suspicans Medicus, in tam diuturna reliqua ultra integrum annum tolerata variorum gravium symptomatum syndrome, jam de profundioribus quibusdam causis sollicitus, cum patientem ipsam inviseret, *placentæ* juxta lectum intuitu, & nata inde suspitione improvise appetitus atque esus, facta interrogatione minime diffidente *Ægra*, tanto facilius solo *digestivo* remedio, loco quorumlibet laboriosorum consiliorum, incommodis his præsentissimè consulere potuit; quæ si ab alia causa forte deducenda fuissent, remedii aliis, si nihil amplius, certe facile *inutiliter*, tractari illam contigisset.

Tanto major autem necessitas in hoc casu subest, ut plenaria debita *expurgatio uteri*, plenum exitum sortiatur, & ad finem perducatur; Alias enim justissimus semper manet metus ne damnum aliquod in futurum tempus sese extendens, inde remaneat, aut subnascatur. Absolvitur autem hoc negotium non nisi debito ac sufficiente, sive spontaneo Lochiorum fluxu; sive per medicamenta huic effectui verè atque efficaciter idonea: Et profecto si quid medicamentis ad hunc scopum veri atque certi impetrare est integrum, meretur illud omni modo huic casui, *abortui* inquam, adhiberi: sicut enim in vero *partu*, spontanea lochiorum sufficiente expurgatione satis fieri solennissimum & quotidianum est, ut ibi medico auxilio nihil sit opus; ita plane contra res habet cum *abortu*, quippe à quo, nisi per peritam etiam & efficacem medicationem subveniat, longe familiarius
mala

malis confectaria remanent, quam ut omnia recte in integrum restituantur.

Quando verò hoc ita debitè peractum est, tunc equidem nihil aliud superest, nisi ut etiam quando recte ad se rediit Fœmina, & sana rursus apparet, tum præliminariter præoccupetur, ne succedente novâ imprægnatione, simile infortunium ipsi iterum eveniat: Quin etiam sub ipso gestationis tempore, circa *mensēs* aut *septimanas*, quibus pristinum Abortum perpessa est, nulla *externa* occasio ipsi objiciatur, unde similis intempestiva atque violenta excussio denuò cooriri possit. Si tamen sub priore illo Abortu omnia rectè, & imprimis sufficienter, in integrum restituta fuerunt, non superest locus ulli metui, ne hoc tempore aliquid novi incommodi oriatur.

CAP. II.

De Fœtus mortui Historia.

Quantumvis Fœtus cum involucris ad ipsum pertinentibus, strictè loquendo, mox à primo conceptûs in utero materno die, *vita* fruatur, nempe ab omni corruptione conservetur atque præservetur; crassiore tamen consveto sensu & acceptione, tunc demum maximè dicitur & intelligitur *vivere*, quando jam *motus* humorum in proprio ejus corpore fieri, non solum conspici possunt, v. g. in *ovipariis*; sed in *vivipariis* denique, accedente insuper etiam locali corporis *motu*, tantò magis commodè sentiri incipit hoc, juxta crassissimam vulgarem acceptionem, *vita* ejus confectarium.

Sicut autem, ut rem paucis complectamur, circà totum negotium *vita*, nihil aliud quam generaliora & crassiora quædam vulgo nota & intellecta, & proinde usu etiam recepta sunt; ita imprimis in negotio pariter adeò crassæ acceptionis, quale est illud de *Fœtu mortuo*, sanè fuerit *ἀναίρον τὸ ἀνεῖσολον*; unde quidem suffecerit dixisse quod Fœtus intelligatur

tur *vivus*, receptá loquendi ratione, non nisi ab illo maximè tempore, quo motibus sensibilibus sese jam manifestare incipit, nempe à mediò maximè tempore gestationis.

Sicut itaque hoc imprimis intuitu, nempe ad receptum loquendi sensum de Foetu *vivo*, aut amissá iterum vitá *mortuo*, loqui necesse habemus; ita *mortuum* etiam Foetum illum præcipuè intelligimus, qui *ab hoc tempore* vitá rursus excidit, & crassiore quidem *indicio*, tunc imprimis mortuus judicatur, quando amplius non *sentiatur* ullo motu sese manifestare.

Foetus itaque *mortui* exclusio, strictè ad receptum morem loquendo, circiter à mediò gestationis tempore usque ad ipsum non solum *tempus*, & *actum*, sed *effectum* omnino *partus* sese extendit. Ut videlicet non solum toto hoc intermedio tempore, Infans in utero *intermori* possit; sed etiam in ipso tandem *partus* labore, loco exclusionis sui vivi, ante absolutum hunc exitum in ipso adhuc utero, sub conaminibus illis atque moliminibus excludendi, intermoriatur, adeoque, ut loquuntur, in portu naufragium patiatur.

Habet verò etiam hæc acceptio aliqualem relationem ad usum historiæ partús Foetus mortui. Quandoquidem difficiliore circumstantiæ hujus negotii, reverà illo maximè casu graviore observantur atque sentiuntur, quando Foetus vitá, sub hac latiore ejus acceptione, jamjam percipienda, iterum excidit: Siquidem prioribus adhuc temporibus pleraque quidem amissionem vitæ ejus, strictius dictæ, infrequentia *Symptomata*, longè minora communiter observantur.

Ut autem negotium etiam solum historicè justá serie evolvi possit, instruemus ejus enarrationem secundum tres illas præcipuas circumstantias, 1) quomodo imprimis malum hoc observetur *occasionem* & *ortum* nancisci; 2) quomodo colligi possit, *è signis* certioribus, quod mors hæc evenerit: 3) Quasnam difficultates circa *exclusionem* ejus succedere contingat.

Quod

Quod itaque primum attinet, remotiores equidem Causes evidenter observantur, sive *ingens* Foeminae praegnantis *Plethora*; sive *animi* ejusdem *ingens sensibilitas*, ad *iracundiam*, aut *maerorem* atque *terrorem* disposita: sive reliqua etiam *morbida imbecillitas*: sive tandem in ipso demum *partu* male succedentes, & male administrati ita disti dolores: ubi quidem imprimis justo diutior strictura Foetus in utero, non subsequente ipso tempestivo exitu, liberum successum motus sanguinis in Foetu sufflaminare apta, huic effectui evidentem ansam praebere potest, quin etiam solet. Phantastica etiam occasiones, ab *imaginatione matris*, aut *impressionibus* undecunque tandem incussis, plurimum hic posse, varia monstrant exempla.

Alterum quod attinet, illas nempe circumstantias, quae *mortuo* in utero Foetu sese exferunt, differunt haec gradu, prout infans jam *perfectior*, & ipsi partui legitimo maturior, vel contra adhuc admodum *tenerior* est; prout etiam haec Foetus *mors*, vel diuturniorem aliquam *matris atque Foetus* langvorem fecuta est; vel *vegetiori* etiam Foetui, velut ex insperato simul & semel accidit & evenit.

Prioribus casibus, *langvor* magis, & *virium* aliqua dejectione in matre; *horridula* etiam, *volaticis ardoribus*, *capitis doloribus*, *angustis praecordiorum* & *animi*, *appetitus vitii*, *vertiginosis* perturbationibus, colludens *arsuetudo*, *mammarum* Flacciditas, *Lactis* in illis tenuioris sensibilibus praesentia, nullus amplius *motus* Foetus: *ventris* ad *ingvina* veluti *delabentis*, & cum flacciditate quadam ita quasi *pendentis*, insolitum onus: ante omnia *sensibile illius regionis frigus*: in tenerioribus autem omnia haec & graviora, & breviori tempore increbescunt, imò subinde ad *lipothymiam* usque Foeminam deducunt, cum vario interim, nempe *vago*, *coloris* & *caloris*, statu.

Posteriore casu, nempe ubi Foetus admodum *grandis*, repente interit, imprimis autem *sub ipso partu*, *inborrescit* Foemina, ut etiam *febrili frigore* & *horrore* correpta videatur; vi-

res corporis, imò & animi, fatiscunt velut in momenta: succedunt *anxietates, vertigines, lipothymia*, dolores ad partum *rari, debiles, breves* revertuntur, imò vel plane evanescunt. Imprimis autem *refrigescit* communiter magnoperè *regio infima abdominis* supra pubem, & nullus amplius sensus cujuscunque *motus* Foetus percipitur: imo verò magis magisque non corpore solum; sed omnino animo langvescens Foemina, *sua* quoque *mortis* subinde metum, non nimium rarè etiam eventum, subit.

Tertium respectum, superius à nobis allegatum, quod attinet, quomodo videlicet Foetus mortuus *ad partum sese* habere soleat, fit illud, quod modo diximus, ut *mortui Foetus* exclusio, tam generali magis matris *debilitatione*, quam speciali *dolorum*, nempe spasmodum debitorum cessatione, aut ad minimum, & longe *rariore*, quam conveniebat, & longe *debiliore* recurfu, difficillime succedat atque exeat.

CAP. III.

Pathologica quædam circa Abortum & Foetum mortuum.

Necessaria quidem ubilibet est distinctio, diversorum respectuum & successuum unius ejusdemque rei, ne temere implicatio locum inveniatur; interim profecto in *Medicis* atque *Physicis* rebus, tanto magis necessaria hæc est circumspectio, quo difficilior est *Physicorum* respectuum evidens enucleatio; & simul remotio ab usu *Medico*, & à *Medicæ* theoriæ qualibet necessitate.

Luculentum hujus generis exemplum præbet nobis negotium *Generationis hominis*. Circa quam profecto ita in solidum nihil verum atque certum deprehendere valuit, in hunc usque diem, Philosophia, ut nulla pars totius hujus rei quicquam certum atque fidum præ se ferat, quin alienis

nis non tantum opinionibus, sed plane experimentis jaclatis in extrema penitus, nempe opposita, diripiatur.

Si de *materia* loquentes audias, veteres *semen masculinum*, apospasmatibus à *singulis paterni corporis partibus desumptis*, quasi *singularum partium seminis*, constans, pro *materia* constituunt; cui *mater* nihil, nisi *nutrimentum*, nempe sanguinem menstruum, crassiore conceptu subministrat. E Recentioribus diligentissimus *Malpighius*, lineamentum aliquod in *ovis* gallinaceis conspiciens, è quo prima pulli fundamenta, nempe *Cerebrum*, & *spinalem medullam* efformari animadvertit; hoc ipsum autem rudimentum etiam in *ovis subventancis*, nempe sine masculi ullo commercio, (quod in gallinis vulgaribus, præ aliis avium generibus, familiariter fit,) editis, pari ratione præsens deprehendens: permotus hinc est statuere, quod *Femina materiale* rudimentum pro formatione corporis suppeditet, masculus autem solum *spirituosum* quasi quiddam *orgastico-vivificum*, conferat, quo *materia* illa velut in actum deducatur. Diversa omnia iterum vidit *Leuwen hooek*; in *masculino* semine potius vivide mobilia quædam corpuscula indicans, è quibus *corpus* produci verisimile arbitratur. Cui rei ut absolute prospiciat *Dalempatius*, profert ejusmodi observationem seu avtopsiam, qua etiam *toto corpore jam distinctum homuncionem*, imo numerum aliquem talium, in spermate masculino vidisse depingit. At *Sturmius* hic penitus in diversum abit, verisimilius reputans, quod aer & aqua, *homunculis* invisibiliter quidem parvis, sed tamen penitus jam efformatis, æque ac omnium specierum animantium similibus corporibus, scateant; quorum tandem unus in porulo testis mulieris, per viri cohabitationem ad hanc capturam disposito seu conformato, irruerit, irruptione alimentaris substantiæ in majorem molem sufferciat. Videre est puto ex his, quid sit & possit *Philosophus*.

Sicut utem adhuc insolidum deficit omnis circa *materia*
C *teriam*

veram ipsam Foetus formandi scientia; ita cui cordi fuerit inquire in partem *allipam* ejus, illi integrum erit tempus suum addicere lectioni sententiarum, circa hoc negotium variantium, & invigilare harum crebris mutationibus, vel, ut vulgo loquuntur, *alterioribus explanationibus* pristinae suae mentis: inveniet quod agat, si non *orationem*, sed *rationem* ibi quaerat. His si tandem addiderit disceptationes de *anime rationalis*, juxta alios *creatione*; de momento *infusionis* ejusdem, atque modo: vel assertionem propagationis *per traductionem*: ille quidem hanc philosophiam completam habebit: si tamen prius recte intellexerit, quod anima rationalis, ut *immaterialis*, in corpore quidem esse possit, (non tamen ut in loco, sed absolute ut in $\pi\bar{\alpha}$) interim nec in corpore, nec in corpore aliquid agere possit, quia *immateriale cum materiali non potest habere contactum*. Interim excipiendo hic iterum, & his animae necessitatibus subordinando *Spiritus*; quibus vel ab illo *canone* de materialis & immaterialis nullo contactu exceptio est; vel ne hic etiam difficultas temere urgeat, intelligere licebit, quod majoris commoditatis causa spiritus hos neque materialis, nec immaterialis naturae esse conveniat. Etc.

Per nos quidem cuilibet liberrimum erit, haec pro lubitu suo ad negotium generationis applicare, dicere, imo iterum aliter, quin vel in eadem pagina, jam verbis, jam rebus, sibi contradicere: Nos, antequam ejusmodi res ita firmiter & constanter, sine ulla reservatione futurae *mutationis sententiae* suae (*imprimis circa res longe simplicissimas, & nulla una operosa, nedum repetitis, cogitationibus, indigentes*) planissimis illis, quas alias *scholarum* primitias esse notum est, *positionibus, subsumtionibus, conclusionibus*, propositae, ex se mutuo deductae, rerum probabilitate aut necessitate *a priori* aut *posteriori* explicatae, & vera, simplici demonstratione *conveni-*onis eventuum ad causas, quarum effectus esse intelli-geant, tandem *stabilis* fuerint, excutabimur, quod illis animum

num submittere negligamus; & tantisper in asseveratione nostra maneamus, quod illa quæcunque huc usque de his materiis dicta sunt, ad quemcunque intellectum ejus, quod jam præ manibus habemus, negotiū absolutissime nihil conferant.

Potius itaque ad facta ipsa magis respiciendo, illas causas perlustrabimus, quæ ut alias solenniorem efficaciam in *Fœtus vita* violanda & *exclusionem* ipsius ex utero provocanda, exserere observantur, ita pressius ad negotium nostrum facere quoquo modo comparent.

Sunt autem hæc vel magis *vitalis*, vel *pathetico-rationalis* census. *Vitales*, vel *directè* quasi & *immediatè* tales, vel *mediatè* per corporis locales *motus*, & *sensus*: *motus* quidem jam *voluntarios* immoderatiores, jam *violentos*.

Vitales motus, qui morti *Fœtus* evidentius ansam præbere possunt, sunt ante omnia *materiæ nutritiæ*, & *motus* ejus *placidi* vitia. Quando videlicet per *morbos* *Fœminæ* prægnantis, & *appetitus*, & *concoctio* graviter labefactantur; adeoque ipsius *materiæ nutritiæ* proventus justus deficit: ut adeo corpus *Fœtus* non amplius commode & sufficienter, *nutrimento* necessario instrui possit. Unde quidem hujusmodi *morbis* graviter correptæ *Fœminæ*, quæ dicta hæc incommoda solennius inferant, periculum *Abortus* & *moris Fœtus* sui præ aliis incurrunt.

Quamlibet enim quam maximè verum sit, quod ingens differentia intercedat inter *vitam* absolutè atque strictè sumtam, & *nutritionem* ac augmentum corporis; exemplo *Infantum* jam ad puerilem ætatem succrescentium, qui non raro per aliquot etiam annos, in *augmento* corporis sui adeo parum proficiunt, ut etiam *descere* penitus in hac parte videantur; cum tamen *vita* interim utique absolute ipsis duret acperennet: Revera tamen in *Fœtu* adhuc minore, imo minimo, proportio huius rei longe breviori periodo circumscripta esse videtur; Sicuti manifestum etiam est, quod

ipsum *incrementum* corporis Fœtus, in utero, intra breve tempus longè magis insigne fieri debeat, quam *extra* uterum. Imo cum *vita* corpore quasi *posterior* intelligenda sit, dum nempe corpus demum *vita* fervari, seu vivum esse debet: tantò magis certè *corpore fabricando* materia sufficiens suppeditanda erit, nisi *vitam* illi, ad perfectionem ulteriorem, promoveri inepto, negari seu subtrahi velimus.

Et hanc quidem causam esse arbitramur, cur non adeo citissimè neque promptissimè atque communissimè, Gravidis etiam valdè parum nutritis, nihilominus, non ita absolutè promptissimè *Abortus* statim eveniat; sed non rarò admirationem mereatur, quomodo sub tam parçâ illarum manducatione, nihilominus Fœtum vitalem retineant: Quamvis etiam exempla hujus generis non desint admodum frequentissima, quod utique in tali casu Fœtus etiam parcius nutriti, valdè tenues tandem atque debiles, prodeant.

Ita etiam quod *directionem* copiosiore materię nutritiæ, ad uterum Fœminæ prægnantis, concernit, ne quid de illa re conceptui simplici difficilior & impeditiore offeramus, allegamus solum illam Fœminis vulgò familiariter notam observationem, quod illæ Fœminæ, quæ gestationis suæ tempore, suo reliquo toto corpore plus solito nutriuntur & habitiores fiunt, infantes excludere soleant longè *tenniores*, & minus benè nutritos; quam aliæ, quæ sub gestationis tempore potius habitu nonnihil deficere videntur, quàm augeri: Imò quotidiana sunt exempla unius ejusdemque Fœminæ, quæ alio quidem tempore sub gestatione magis extenuata, aut certe nihil aucta, non solum bene perfectum, sed robustum pernitens infantem edidit, proximo altero tempore verò, augefcente suo ipsius corpore aridum atque tenuem infantem peperit.

Hæ sunt illæ causæ, è *Vitalis* negotiū, in ipsa matre, perturbationibus & defectibus, quæ *vite* Fœtus præjudicium afferre possunt. *Animales* Actus quod attinet, non ita rara sunt
 exem-

exempla, ubi à nimis vehementibus corporis motibus, jam in *Pleurhorico* statu sanguinem nimis imperuosè turgescientibus, aut *vires* etiam simul & semel enormiter deicientibus, *Abortus* secutus sit.

Tantò magis autem à *violenti* gravidæ *Fœminæ lapsibus*, *Lumborum*, aut ipsius ventris, *violenti allisionibus* atque *concussonibus*, *Fœtui mortem*, & *Abortum* evenire, & rationi & experientiæ consentaneum est.

Animi Pathemata graviora, *iracundia* quidem vehemens, sed *suppressa* tamen, uti solet, quod in objectum suum directum exsequi non licet, in aliud, etiam domesticum, tentare atque experiri; notissimà illà intemperantioris iracundiæ vicarià vindictà, den Zorn an einem andern/ der ihm unter die Hân- de fommt/ auszulassen: ita hic etiam, dum malitiam animi in altero experiri atque fatiare non licet, in *domestico* suo onere illam in effectum deducere satagit.

Terror autem, sicut aliàs vel proprio corpori justum vitalem influxum atque motum subtrahit, *Lipothymias* imò *Synopes*, mortis analogas, admittendo: ita cum animi *Pathematum communicationem* ferè magis quam *communicationem*, potentissimè in *Embryonem* operari, certissimum sit: & ex *imaginationis* maternæ quasi miraculosâ efficaciâ notissimum: quomodo è *gravissimo matris Terrore*, *Embryoni* tali *Synope* etiam *lethalis* incuti possit, ratione facti ipsius, seu quod ita fieri possit, (licet quomodo fiat, ignotum sit) nihil à reliqua probabilitate ablu- dit.

Sicut autem hæc à priori ita fieri posse, ratio generaliori experientiæ innixa, perfvadet; ita tantò magis confirmat idem, *specialis* experientia a posteriori, quod, inquam, hæc ipso facto verè sic eveniant: nempè ab hujusmodi *pathematum* speciebus, hæc species *mortis* Foetus & *Abortus* facile consequi indies observentur.

In ultiores harum causarum agendi modos excurrere, à *Medica* Theoriâ alienum est; illud tamen non dubitamus

adhuc adjungere, quod *in signis abundantia plethorica*, etiam *levioribus* aliis commotionibus facile tanto majus pondus addere possit, dum hac ratione facilius *provocatio Naturæ* contingit, ad consuetam evacuationem per *uterum* tentandam: cum interim hæc sine gravissimo, & vix non certo, *periculo Fetus*, suscipi non possit.

Licet enim non planè desint ejusmodi observationes, qualem in honestâ *Fœminâ* hujus loci habuit ipse D. D. Præses, quod etiam *sub verâ impregnatione*, *Sanguis à genitalibus* profluere possit; quandoquidem nominatæ huic *Patienti*, copiosè quoque, & modo non jugiter, à dimidio tempore *gestationis*, usque ad ipsum *Partum*, *assatim* fluxit; Secuto nihilominus, & *justæ maturitatis*, & *vivace* fatis *Fœtu*: certè, tamen ita familiares, & quotidie obvix observationes tales nequaquam sunt: ut non potius, penitus *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ*, excretionis talis in *prægnantibus* obtingentia molimina, exitum *Fœtui* atque *partui* *functum*, non magis portendant, quam afferant.

Interim, quod superius etiam monuisse meminimus, hæc quidem à *plethora* periclitatio, revera familiarius *primis & mediis*, quam *ulterioribus* gestationis mensibus, præcipuum negotium faceffit.

De *violentiorum* motuum generibus & efficacia, non placet neque *Hippocratis* *Fidicinam saltatricem* allegare; nec immanitatem *barbararum* recensere, quæ *conculcatione* abdominis *gravidarum*, *Abortum* urgere memorantur: Enimvero apta esse talia machinamenta ad tales effectus, nulla prolixiore deductione indigere putamus.

Non tam inanium speculationum gratia, *quomodo & quatenus* talia fieri possint, sed *nudæ historicæ relationis* nomine, placet adponere factum, quod hic loci à viro & *Familia* honesta memoratum sibi meminit D. D. Præses. *Honestâ Fœmina* prægnans, posterioribus *graviditatis* suæ mensibus variis incommodis circa ventrem affecta, sub *justum* quidem

quidem *tempus Partus*, corripitur doloribus, sed irritis, & optato effectu non potentibus, donec & ipsa *viribus & infans vita* deficiueretur, & hic quidem in frustra disiectus à matre separandus esset. Fit illa denuo pragnans, eodem successu, & lugubri eventu. Dum Maritus ejus, occasione ferente, infortunium hoc alicubi commemorat, recenset presentium, quidam casum, qui Fœminæ de sua affinitate obtigerit; quod videlicet illa pariter repetitos infelices mortuorum Fœtum partus passa sit, cui denique nescio quis hariolus, indicaverit, quod causa hujus mali sit *fascinum* quoddam, eique persvaserit, ut *sub ostii conclavis sui limine* quæri jubeat, quid sub sit: quo sublato, inventa sint *ossicula infantilia*. Hæc commemoratio, cum etiam recentis infelicis puerperæ marito scrupulum injecisset, ille domum reversus, limen etiam conclavis, in quo habitabant, sustollere faciens, repererit ibidem pariter talia *de infantis sceletio ossa*. De reliquo vero, casus talis etiam D. D. Præsidi notus est, quod Fœmina tribus deinceps puerperiis, quamvis ad justum terminum Infantem gestavisset, illum vivum parere non potuerit, sed ultra diem naturalem cum partu colluctans, tandem è solitis signis *mortuo* judicato *Fœtu*, *extractionem* ejus, *laboriosam & periculosam* tolerare, necesse habuerit: donec tandem, cum iterum impregnata, justo tempore partus instaret, ex ædibus suis (quas à vetula quadam debitis Fisco obnoxia emerat, & cum in fraudem Fisci cum ipsa consentire recusaret, sub magna hujus indignatione, imo manifestis minis, possidebat) in alias deportaretur: ubi intra trium circiter horarum spacium fanum vegetum infantem peperit, qui etiam prospere adolevit.

Cæterum autem eousque extendere superstitiones, vel etiam magneticarum virium fidem, ut cum ejusmodi rerum nimis admiratoribus etiam credi debeat, quasi quilibet homini sensibiliori alias timeri solitum, tam potentem impressionem in vitam embryonis facere possit, nemini confentemus.

mus. Unde quidem quæ inter præcos quosdam historiolarum talium Compilatores enarrantur, quomodo v. g. Mulier, quæ vivum aut mortuum *serpentem* calcaverit, aut transcendit, *Abortum* hinc incurrat, aut *mortem Fetus &c.* Talia, inquam, pro certis habere, nemini svaferimus.

Medicamenca verò *fortiora*, Foetui in utero contento, multum negotii, imò damni facessere posse, neque ratio, nec experientia dubium sinunt. Unde quidem vulgo infamia sunt *fortiora purgantia*, *fortiora vomitoria*, imò quælibet alia *vegetius alterantia*. Et quamvis experientia non refragetur, quod etiam *purgantia*, tantò magis autem spontaneæ *Diarrhææ*, imò *Dysenteria*, subinde sine Foetus periculo, Foeminam gravidam fatis exercuerint: aliud tamen certè negotium est, quando evacuationes tales magis *irritatione circà ipsas primas vias*, aut directo quodam motu materiæ è corpore materno ad primas vias, ortum traxerunt; quàm quando ex adverso, potius à substantia certorum purgantium, in humores matris profundè sese diffundente, & humores fundente, & pervertente, oriuntur; adeoque etiam ad Foetum, cum Lymphâ materna, penetrando, tenerrimo hujus humorum systemati atque crasi, vehementem alterationem inducunt, quâ placidissima illa motuum vitalium in Foetu œconomia, gravius perturbetur.

Quo intuitu certè *Hippocratis* imprimis dehortationes, circà *Vena-sectionis & Purgationis* noxas in *Gravidis*, facile intelligi poterunt; si nempè meminerimus, quod & *VStio* ævi *Hippocratici* non intra illas duas vel tres uncias hodierni moris, subsisterit: sed longè largior fuerit; & pharmacum catharticum eminens ac veluti princeps fuerit *Helleborus*: cujus quidem *vehementissimam* efficaciam in tam sensibili Foetus atque matris, propriâ & sociâ, constitutione, quilibet facile intellexerit, securam esse non posse.

Nescio vero qua autoritate alicubi niti dicam Autorem, qui esum *amygdalarum amararum* embyoni periculum creare, innu-

innuere non dubitat. De *experimento* quidem nihil nobis constat; arbitramur autem, *opinionem* magis esse fundatam super illo *experimento*, quod *amygdale amara*, plerisque *animantibus*, præter hominem, vitam eripiant: ut adeo *embryo*, (præsertim juxta opinionem de *creatione & infusione animæ rationalis*,) adhuc nude *vitalis*, & ut loqui solent *vegetabilis*, tali tempore eandem cum animalibus *irrationalibus* dictis, fortunam experiri, necesse habeat. Ubi obiter monere placet, quod etiam *Anmannus in Manud. ad Mater. Med.* dum usum *Nucis Vomice* serio abhorret, *argumento* deleteriæ ejus efficacix efficacix in variis brutis, non satis attendisse appareat, secundum omnes homines, hucusque innoxium esum vel usum *amygdalarum amararum* in corpore humano: quæ tamen, vi hujus *argumenti*, quod hoc loco unice proponit, & judicium suum, imo condemnationem *Nucis Vomice*, illi superfruit, parem utique condemnationem incurrere deberent. Cæterum quid de *Adhatoda Ceylonensium*, *Ecbolio* proinde dicto nostratibus, referant Historici harum regionum & rerum, notum quidem est; sed cum circa *vitam* atque *vegetum* Fœtum, & recte procedentem gestationem, *experimentum* sine flagitio fieri non possit; relinquenda hinc potius Historici est fides sua, quam decisioni nefario modo atque medio indulgendum: nisi quidem forte in brutis aliquid tentare, liceret, à quibus tamen ad hominem, indubitata & constantem reciprocã subsumtionem locum non habere, vel modo allegata demonstrant:

Per indirectum autem etiam *Emmenagoga* fortiora, congestione, imo compressione sanguinis versus uterum, inducta, oppressioni placidæ circulationis sanguinis in Fœtu obicem objicere posse, ipsa ratio dicitur: tanto magis autem occasionem ad minimum præbere posse, etiam *spasticis* uterij motibus, *excussionem* Fœtus post se trahentibus, eadem utique ratio dubitare non finit.

Pertinent ad hanc classẽ, eorum quæ *pathetico-spastici-*

D

ca

ea efficacia abortui occasionem præbere possunt, *nidores foedi*, imprimis pinguium accensorum, ut in specie *sebaccorum ethybniorum*. Tandem etiam *abusum venerum* Gravidis aliquando damna talia inferre, non leves subinde suspiciones innuunt.

Dicendum aliquid est de causa *difficilioris*, imo subinde *difficillimi partus*, quando *Fœtus est mortuus*. Non placet tamen prolixum hic esse, sed potius breviter effari, quid nobis videatur. Fœtum ex utero exprimi *motibus uteri spasticis*, vix quenquam dubitare putamus. Hos autem *motus*, à principio illo *movente* in corpore dirigi atque instrui *efficienter*, pariter neminem dubitare confidimus, qui seriem cau-
fandi, & indolem *instrumentalem* tantum, spirituum supposito-
rum, distinguere intellexerit. *Agens* illud, quod VITAM per *motus* agitat seu præstat, & illud ipsum *indifferentem* atque adeo quam maxime *vigilantissimam* continuatione & proportione perpetrat, MORTEM actualem, tanquam totius sui finis verum *oppositum*, non potest non *intueri*, si quidem *considerandi* sit *compos*: sin hoc ipsi negetur, negari tamen non potest, quod *corporis* mortui & vivi, inter se adhuc *communicatione corporali* connexorum, ita *opposita* sit constitutio, ut etiam *a priori* probabilissimum sit, quod vel *materialiter*, *mortuum vivo* impedimenta aliqua, imo inquinamenta, affricare valeat: Sicut *à posteriori*, tum de *sphacelo* notissimum est, quod particula *emortua*, mox longe lateque *sensu, motu, influxu vitali, calore, colore*, etiam vividas partes privet: Tum in ipso hoc casu *Fœtus mortui*, & *corpus* inhorrescit, & *animus* angitur & ipse *venter* circa contentum Fœtum mortuum, torpescit atque frigescit.

Maxime vero omnium clarius reddit totum negotium, debita animi adversio ad veras illas *circumstantias*, secundum quas proprie partus mortui Fœtus *difficilis* redditur. Sunt autem hæ antè omnia *defectus & cessatio dolorum*, i. e. spasmorum ad partum; aut ad minimum, tanta illorum *imminutio*

ut

ut tum *leviores* & velut evanidi, tum *rariores* succedant; revera vero sensim plane *deficiant*: *Virium* puerperæ corporis, imo vero *animi* præcipientes defectus: anxietates magis, quam angustia corporis. Et, quod quidem maximopere notandum venit, hæc omnia tanto certius atque fortius, in Fœminis *speculabunde* magis, *meticulose*, breviter *activioris* *ratiocinantis* indolis, quam in aliis, quæ *stupidiore*s sunt.

Ex omnibus his circumstantiis causam illam elicimus, quod per præsentiam corporis *mortui*, spasmi illi debiti, tanquam *Vitalis Tonici* motus soboles, *motus* inquam *vitales*, imprimis *fortiores*, desinant, ut loquantur, influere, i. e. administrari atque dirigi in illam partem; in qua aliquid *Vita oppositum*, i. e. *mortuum*, delitescit. Ut adeo destitutus *motibus* debitis Uterus, non possit excludere contentum Fœtum, quandoquidem exclusio hæc nihil nisi *motus* esse poterat ac debebat.

Neque sane nostra, ut Medicorum, magnopere interest in has causas *altius* evagari; aut in rationem reddendam diffundi, cur positivè *principium* illud *motuum*, *motus* *vitales* circa *rem mortuam* persequi recuset? an *physica* magis, an vero *pathetica* subit causa: Certe vero, si maxime omnes circumstantiæ conjungantur, & modo non confusè ac *εὐλόγως*, comparentur, non minore probabilitate pollere apparebit, nexus *patheticus*, quam *physicus*.

Sicut etiam revera iisdem difficultatibus impeditus erit nexus *physicus*, si demonstrari debeat de tanta periclitatione *vite maternelis*, tam in reliquo nimium laborioso, quam imprimis *Fœtus mortui*, partu. Certe enim *effluvia* morticina & putredinosa, non facile satiabunt, nisi plane obesa naris ætiologum: Imprimis, si etiam illud consideraverit, quotidiana observationis experimentum, quod homines paulo *meticulosiores*, in tollendis ac portandis *cadaveribus*, tantum defectum virium suarum experiantur, ut minime pro *vera mole*, seu *pondere* cadaveris, sed longe supra, *gravitatem* illius æstiment;

ment: & illud laboriosius tractent, non quod revera à *posteriore* pondus viribus ipsorum negotium faceffat; sed à *primari* deficientes vires, i. e. *tergiversatio* vegeti influxus motus, majoris ponderis opinionem illis perfuadeat. Sed sufficiant hæc.

CAP. IV.

Quædam ad Prognosin circa Abortum & Fœtum mortuum pertinentia.

Quantumvis dubitari posset, an etiam circa Abortum & Fœtum mortuum *prognosi* aliquis sit locus, asserimus tamen, quod omnimodo certis respectibus circa *Abortum* æque ac *Fœtum mortuum* aliquid *prædici* possit; imo aliquid *in futurum præcaveri* ita necesse sit, ut nisi hoc recte perpetretur, tanto certior *prædictio* ulterioris *sinistri* successus, certiozem locum habeat. Ita enim *Abortus* certe nimis quam veraci communiter præfagio prædici potest illis *junioribus*, *primiparis* imprimis, quæ evidente *Plethora* affectæ, insuper *vite genus* jam *corporis*, jam animi commotionibus importunioribus expositum, degunt. Imprimis autem si alioquin *largiores excretiones* menstruas experiri consueverint; *Dietæ* vinosæ aut aromaticæ, minus antea solitæ, admoveantur.

Tantò magis autem in *futuros* successus malum *præfagium* meretur *Abortus*, dum experientia quidem monet, ratio verò docet, quod unus *Abortus* familiariter post se trahat alterum; Tantò magis autem atque certius secundum tertius, & tertium quartus, subsequatur.

Quando verò *Abortus* Fœtum jam *adultiorum* eveniunt ibi quidem *prognosis* eò inclinare, suadente experientia, debet, quod facile evenire possit, ut Fœmina *imposterum steriles* fiat.

lescat, & vitalibus Fœtibus non solum gestandis, sed omnino concipiendis impar evadat.

Quemadmodum autem hæ prognoses velut eminus magis circa *Abortum* occupatæ sunt, ita consideranda venit alia adhuc prognoseos species, circà ipsum *infantem Abortum*, an videlicet apparentibus præcipuis quibusdam signis, *Abortus*, ita certò expectari debeat, ut etiam, ad evitanda alia adhuc, graviora impendentia præsentissima pericula, *promoveri* potius debeat, quam otiose expectari.

Certè enim non ita, uti vulgò fit, silentio prætereunda atque negligenda venit illa circumstantia, *abortui* ita familiarissima, ut vel inseparabilis dici mereatur, quoties ille impeditus succedit, *ingens* nempe *sanguinis profusio*, sub *languidissimis*, & velut in momenta magis *fariscentibus*, plenariæ exclusionis *conatibus*: Unde mater in *lipothymias*, & præsentissimam vitæ periclitationem, quasi præceps labitur: Cum tamen, quando tandem exclusus est *Abortus*, nimis illæ *profusiones* longè certius atque citius moderamen admittant, quam ante hanc exclusionem ullo modo sperare sit integrum. Ut videlicet hac ratione si Medicus certior esse possit, quod hic Fœtus *non possit conservari*, sed omni modo per *Abortum* debeat excludi, dato tempestive ad ejus excussionem subsidio, omnia hæc incommoda & pericula, quæ à negligente & otiosa spontanei eventus expectatione impendebant, efficaciter præoccupare possit.

Casus, quem D. D. Præses in sua praxi præ manibus habuit, est sequens. Illustr. quædam Matrona, staturæ atque texturæ corporis teneræ, plethorica, & floridæ adhuc, forte 27. annorum ætatis, jam diversis vicibus *Abortum* experta, intercurrente tamen etiam semel iterum que verà conceptione, corripitur tandem iterum *Abortu*, ita, ut *duodecima septimana* posteaquam menses emanferant, & venter ad sensum augescere cœperat, sentiret eruptionem sanguinis lenissimam, sine ullo alio cujuslibet symptomatis sensu. Manabat fluxus

hic moderatissimus, conveterorum catameniorum more, per
 sex totos dies & noctes. *Septimo die* erumpebat *largus sangvi-*
nis fluxus, cum animi & præcordiorum angustia, & obiculis
 quibusdam pathematibus in inferiore ventre: continuabant
 hæc, & imprimis largus iste fluxus, per duas & dimidiam ho-
 ram, ubi tandem excludebatur molecula, mediocre ovum
 gallinaceum æquans, rupta tamen, & intus adeo vacua: car-
 noso-membranacea texturæ. Patiens debite refocillata at-
 que restaurata, intra dies haud ita multos non solum ita satis
 ad se reversa est, sed concepit etiam iterum paucis abhinc
 septimanis, ut nempe menses iterum subsisterent, venter le-
 viter induresceret, imò tandem leviter auferceret; illud tam-
 en, è quo malum præfagium sibi formabant alia, quibus in-
 doles hujus Patientis alias bene cognita fuerat, erat præcipue,
 quod nulla ciborum nausea, imo ne quidem appetitus quo-
 cunque vitio laboraret, quibus rebus sub reliquâ verâ impræ-
 gnatione admodum obnoxia fuerat. Quid multis, *duodeci-*
ma septimana sanguis iterum, uti proximè præterita vice, levi-
 ter atque leniter fluere incipit; continuat sex illis diebus, *septi-*
mo erumpit *largum prostrvium*, donec post tertiam *profusionis*
 ingentis horam, membranacea, sed priore longè tenuior &
 difformior, substantia, grumosum sanguinem hic illic inclu-
 sum ostendens, excerneretur: Quo facto, remittebat ite-
 rum profusio illa, curabatur Patiens, & ad se revertebatur.
 Eadem penitus scena ludebatur iterum *tertiâ* vice. Imo ite-
 rum *quarta* vice, sed catastrophe tragicis modis longè propio-
 re; quandoquidem non solum diutius durabat totum nego-
 tium, antequam excretio membranæ fungosi, licet exigui,
 concrementi, tandem denique sequeretur, adeoque *profusio-*
ni illi sanguinis, etiam veluti per insultus, (nempe leves uteri
 spasmos) tanquam è syringâ *scaturientis*, finem imponeret:
 sed etiam hæc prodiga effusio Patienti jam quartam & pro-
 fundam quidem *liporhymiam*, brevibus intervallis interceden-
 tibus, induxerat. A quibus etiam rebus Patiens, magna capi-

ius debilitate, *auditis* insigni diminutione, diuturno *pallore*,
 iusti *caloris* defectu, multa *somnolentia*, sed parva à somno re-
 focillatione, aliisque vitalium actionum æquè ac animalium
 debilitationibus ac langvoribus, obnoxia persistebat, ut vix
 langvidissimè nonnihil ad se, & cum sanitate in gratiam, redi-
 re appareret; dum interim *quinta vice* hunc labyrinthum ite-
 rum incidit. Concipit inquam, & gerit iterum eodem pro-
 gressu & successu, uti proximè præcedentè, imò singulis præ-
 gressis vicibus. *Duodecima*, inquam, septimana incipit, &
 per totos sex dies placidissimè fluit, *septimo* verò impetu pro-
 rumpit sanguis. Hoc ubi vix per 5. quadrantes horarios ita
 continuavit, utique à pristino illo malo adhuc tota enervata
 Patiens, incurrit iterum *lipothymiam*, statim profundam &
 diurnam: Cum vix ad se revocata esset, sed summè langvi-
 da atque debilis, *verigine*, *visus* debilitatione, & ingenti *aurium*
sonitu obruta, *pallida*, *frigida*, *anxia*, iterum *animo* *linquitur*,
 cum summâ *faciei* *extenuatione*, & oris *livore* pallido, *asphyxia*
 iterum uti antecedente insultu, plenâ atque diurnâ: Si-
 mulatque pulsus & animus reverteretur, quasi scaturiens san-
 guinis proluvis: virium verò Patientis lapsus immanis recur-
 rebat.

Queritur, an hic spectatorem agere sufficiat? Certè
analeptics, *nervinis*, *uterinis* leniter *adstringentibus*, de *Hyacin-
 tho*, de *gemmis*, *perlatis*, *corallatis*, *cordialibus*, nihil quidem par-
 cebatur, sed operosius fortè esset, certo determinare, plusne
 commodi an incommodi dederint.

Certissimum erat præsentì Medico, quod hæc omnia,
 imprimis vero Fons periculi totius, statim sublevationem ac-
 ceptura essent, si Abortus excessisset. Cum verò certe peri-
 culum esset in morâ, conscientia suâ incumbere duxit, expe-
 riri quicquid in se esset præsidii, cui tertia syncope favebat:
 partim enim magis instigabat, ad ultimum remedium tentan-
 dum, imprimis cum ita profunda esset, ut assistentes jam sub-
 mul-

multis lacrymis conclamarent: Partim verò occasionem largiretur, remedium ingerendi, quod alias propter *formam pulverulentam* quam ad præsentissimum usque vomitum averfabatur Patiens, vix locum invenisset. Itaque per aliquot suspiria reviviscenti, & inter inclamationes circumstantium tandem, nondum tamen recte, sui memori, offertur remedium expulforium. Quantum vix credi possit brevissimo post temporis spacio, excernitur concrementum iterum informe membranaceum, spisso coagulo sanguinis veluti per varia loculamenta intus suffarctum. Statim moderatio fit fluxus remedia omnia analepsin præsentiosem assequuntur, repurgato tandem recte Utero atque corpore, per medicamentum, cui hæctenus perpetuo negatus fuerat locus, non solum sub divina gratia rectissime ad se revertitur Patiens; sed post paucas septimanas iterum concipit, gerit Fœtum suum tranquillissime, & parit felicissime, Filiam hodieque superstitem.

Sane verò ubi evidentes impendentis Abortus sunt *prælesiones* non solum, sed etiam præsentissimi tales apparatus; si ibi res eousque in periculum adducatur, ut matri mors imminere compareat: Certissimam arbitramur esse *prognosin*, quod Abortus, ad hunc usque apicem progressâ commotione, inevitabilis habendus sit, adeoque pro vitâ matris salvandâ, illum potius ad ultimam excussionem promovere conveniat, quam otiosum harum rerum spectatorem agere.

Ut ita breviter, *prognosis Abortus* hoc intuitu, eò recidat:
 „ si Fœminæ prægnanti prioribus mensibus, præsertim mensibus
 „ stituto tempore, eruptiones sanguinis vehementes contingunt,
 „ quæ placidis adstringentibus atque roborantibus nihil auscultent,
 „ Fœminam potius gravissime exhauriant, imò in syncopen & præsentiosem vitæ
 „ periclitationem conjiciant, quod in tali constitutione nulla alia formari possit
 „ prognosis, quam quod rebus ita constitutis, Abortus instans
 „ evitari non possit: adeoque si ejus promotio periculo vitæ
 ma-

maternæ auertendo infervire possit, illam quidem iure,, meritoque institui debere.

Fœtus mortui diagnosi simulac magis certa est, nulla inde certior formari potest prognosis, quam quod, nisi quantocyus ejiciatur, *energia* ad exclusionem, non tam in horas, quam propemodum minutas, aut ad summum, quadrantes, magis magisque defutura sit: Neque solum, hæc *ad parium energia*, sed universæ *vires* magis, *vitalis* inquam *vires*: adeo ut sicubi de reliquo tenerior, minus valida, imprimis autem meticulosa sit puerpera, aut alioquin etiam (communiter tamen ex hujusmodi indole corporis & animi) *liporhymis* obnoxia, spes totius vitæ ejus in dubium adducatur, imo satis frequenter funestum exitum fortiatur.

Si *Fœtus mortuus*, non *tempestive* excludatur, *Patientis* interim adhuc vegetior, & ut vulgo loquuntur, robustioris indolis existat, non minoris difficultatis prognosis inde formari potest, quod *Fœtus*, nisi dextre per *Chirurgiam extrahatur*, & *secundina* pariter universæ decenter educantur, in utero computrescendo, gravissima quæque symptomata & pericula exspectari debeant, imprimis *Febres anomala*, & omnino mali moris, cum summæ *debilitationis*, *deliriorum*, *convulsionum*, *inflammationum* atque *corruptionum*, concursu: Et, nisi quidem etiam tunc *Fœmina* commoriatur, variorum *chronicorum* malorum successus, *Atrophie*, *Helicæ*, *Cachexie*, aut perennis malæ valetudinis reliquæ.

Si his etiam rebus insufficientis uteri repurgatio ultima accesserit, quin *Fœmina* talis *vitam* gravissimis ærumnis obstitam post hac toleratura sit, fieri certe aliter minime poterit.

E CAP.

Therapia ad Abortum & Foetum mortuum necessaria.

Rediffimè monetur à viris prudentibus, quod Anima consiliorum consistat in eo, ut sint *επιπρακτα*, factu idonea, &, ut loquuntur, possibilia. Sane vero quantam considerationem hoc monitum habeat in praxi medica, nemo potest intelligere, nisi qui experientia solidam habeat peritiam; quandoquidem ibi miserum sane est, audire indies & videre tantum numerum consiliorum, quæ Theoria quidem & opinioni mirum quam commoda videntur & opportuna: si vero ad experientiam revocentur, & secundum hujus testimonium examinentur, si non absolute cerebrina judicari debeant, profecto ita comparata sunt, ut vix nisi rarissimis casibus & occasionibus quodcunque veritatis suffragium adipiscantur. Jamdudum certe dictis atque scriptis indigitatur ingens ille doctrinae nostræ practicae systematicae defectus, quod non condigne commemorentur, & ad censum atque tribus revocentur Affectus, quatenus vel certam curationis speciem atque spem admittant: & qua facilitate aut difficultate hoc faciant: aut sæpe, imo ut plurimum, curam fallant atque respuant.

Ad hujusmodi certe examen merito vocatur *Abortus*. Pro quo quidem *eminus* præoccupando, sive ut loquuntur *preservando*, nempe *causas* ejus velut è longinquo subigendas, non inutilis est præcautio: quando vero Medicus ad rem jam *presentio*rem advocatur, tunc communissime adeo irrita est omnis in solidum *directa* contra imminens hoc periculum Therapia, ut potius, quando præsertim *adstringentibus* aliquid tentatur, non solum incom-

MO-

modis, sed omnino periculis majoribus, Fœmina exponatur, quam quidem sponte metuere necesse fuisset.

Diximus jam superius, quod in malo eousque invalescente, ut etiam præter sensibilia in ventre incommoda, uteri *hemorrhagia* sese jam exferat, longe communissime utique irritum sit omne consilium & auxilium, idque locuples testetur experientia. In tali itaque casu, sive *adstringentium* aliorum, sive *confectiois* aut *specierum de Hyacinto* usum, non solum supervacuum, sed prorsus ab instituto alienum esse, sana ratio dicitur. Certe enim postquam hucusque processit *Abortus* quasi *presentis* metus, nec impeditur ille *adstringentibus*, nec satisfacit necessariis post ejus excussionem uteri *purgamentis*, quæ tamen in illo magis, quam in *vero partu* necessaria esse, quotidiana docet experientia: siquidem alioquin longe familiarius eveniunt pessimæ uteri dispositiones, imprimis ad *concrementa fungosa*, cum variis sanitatis muliebris dispendiis, & anoo malis pathematibus, imprimis autem certa dispositione ad *repetendum Abortum*, si nova conceptio succedat.

Unde quidem potius ita expectandus est harum rerum exitus, inter temperata *analeptica* atque *carminativa*. Sicubi vero *graviores hemorrhagiæ*, & reliqua vehementior parturientis debilitatio, invalescant, ibi quidem cujuslibet Medici prudentiæ relinquitur, an scrupulus incidere possit, quo minus ipsam *excussionem* etiam remediis *promovere* liceat, imo vero deceat.

Quando vero totus elisus est Abortus, ibi tanto minus opus aut usus est *adstringentibus*, cum *hemorrhagiæ* illæ sponte mitescant, aut certè *mitissimis*, imago *analepticis* atque *tonicis*, quam quovis modo *adstringentibus* auscultent.

Monitum jam est superius, quomodo conveniat ejusmodi Fœminam sese gerere; non solum nempe ut Puerperam, sed omni modo circumspicius atque tranquillius, ne quacunque ratione *successus fluxus uterini*

rini sufficientis præmaturè obstruatur: à qua re certo infal-
libiliter pejus, quam sanam decebat, diu postea habituram
esse Fœminam, prælagire licet.

Potius itaque quicquid etiam aliàs intentioni *ute-
rum puerperæ rectè repurgandi* idoneum esse potest, tali tem-
pore in usum trahere justissimum erit; quod quidem
cujuslibet dexteritati & experientiæ relinquitur: Inte-
rim, quid in hoc casu possit remedium *Dissert. de Puerperæ
Affect.* nominatum, *Pilule* sic dictæ *Balsamica* D.D. Præ-
sidis, præstat experientiæ commendare, quam verbis com-
mentari. Illud hætenus confirmavit multiplex experi-
mentum, quod pessimum illud Abortus male expurgati
confectarium, *fungosa* concrementa uteri, per hoc reme-
dium ita certò atque cito, sub divina gratia, penitus pro-
fligatum fuerit, & Fœminæ *sanitari*, imprimis autem fel-
licissimæ *Fecunditati* & *evronia* restitutæ, quam à nullo
alio remedio, (utpote quæ pariter incassum adhibita fue-
rant variè à variis) impetrari potuit.

Fœtus, ubi è signis sufficientibus cognoscitur *mor-
tuus* esse, promovenda venit omni modo tempestitiva illi-
us exclusio; jungendo imprimis, quibuscunque magis fi-
dere licet, *analeptica*, cum *expellentibus*. Non segne aliàs
in promovenda *Fœtus exclusione* sese gerit *hepar anguille*;
Borax etiam Veneta, ad *revocandos partus dolores* subinde
fatis bonum præstat usum: Interim in *Fœtu mortuo* subin-
de dispar est harum rerum successus, & eò magis quidem
quo manifestiores alterationes, in Fœminæ parientis cor-
pore & animo, jam observantur.

Quod ad nostras manus pervenerit, nullum adhuc
habemus solidum documentum, de certâ, & de reliquo
etiam *securâ* efficacità, supra nominati Ceylonici vege-
tabilis, *Adbatoda*, seu *Echoli*. Certè verò, cum relatio-
nes historicæ efficaciam ejus commemorent ita quasi spe-
cificè ad *mortuum* Fœtum, ut etiam *nomen* ejus appella-
tivi

tivi significatûs esse interpretentur, quod designet herbam ad Fœtum *mortuum*, non parva certè laude digna esset ad hujusmodi casus, si securè dari possit.

Si *vires* nimium fatiscantes, & irrevocabilis veluti *defectus dolorum* ad partum, spem felicioris liberationis Puerperæ à mortuo Fœtû, dissuadeant; & metum periclitationis *vite* ipsius incutiant, nihil imprimis proficientibus medicamentis expellentibus: *manuali* extractioni cadaveris adhibenda est opera, & dexteritati *Medico-Chirurgice* insistendum.

Quando verò, etiam à *mortuo Fœtu* liberata est puerpera, tantò magis & corporis & animi ejus analepsi invigilandum est; justæ verò *Lochiorum* expurgationi, & reliquæ uteri mundificationi insistendum. Sicut enim verè in genere de *Lochiorum fluxu* valet, quod propemodum quilibet usus *adstringentium* in illo æquè suspectus esse debeat, & familiaria pericula succedentium pejorum effectuum post se relinquat, ac in *hemoptysi*, ubi familiariter *Pbris* succedit: Ita tantò certius hoc evenit, quando vel *Abortus*, vel *mortui partus hemorrhagiis*, *adstringentia* liberalius adhibentur. Imò verò, si etiam sine positivâ *adfrictione*, fluxus non sufficienter & debite procedat, est sanè effectus in nostræ tractationis casibus quasi infallibiliter pejoris indolis; quàm in *simplici* puerperio. Unde quidem merito omnem scientiam & peritiam adhibeat Medicus, ut his cumprimis casibus restè consulat: Ubi tamen cujuslibet judicio merito relinquenda venit, imò verò commendanda prudentia illa, ut rebus sic *sponte* tolerabilius *procedentibus*; intempestivis officiis aliquid perturbationis afferre caveat; & quicquid etiam contribuere posse sibi videatur, magis *placidissima*, quàm quasunque commotiones parturiente, medicatione absolvat: Talia enim demum *Medicamenta* & *methodus* talis puerperis

peris recte conveniunt, quibus nihil nisi *tranquillissime*, & *tamen efficaciter*, peragitur.

Quando neque *manuali operationi* commoditas præstò est, neque *medicamentis* auscultat exclusio Fœtus mortui, sed potius ille in utero reses, sensim *computrescere* incipit; ibi quidem & in genere difficiliora sunt omnia, & in specie *mali moris Febres* ordinariè concurrere solent. Has autem cum ex alio fonte tractare conveniat, non est, quod circa illas prolixius occupemur: At verò *criticis* imprimis diebus, etiam tentaminibus pro adhuc provocanda *elisione* locum esse, omni modo monere convenit: Tantò magis autem illud, quod pro obrinendo hoc scopo, remediis utriusque opus sit, quæ nullà *humorum* reliquã *perturbatione*, *Fœbri* aliquod præjudicium afferant. *Analepsin* autem quantumcumque, commendatissimam in hoc casu semper esse debere, monebunt ipsæ corporis & animi vires, gravissimè hic langvescentes.

Hæc omnia atque singula si ita rectè perpetrata sint, non opus erit, ut imposterum aliquid metuatur, circa futuras conceptionis aut gestationis periclitationes. Illud tamen confirmat *Experientia*, quod, quò gravius talem puerperam habuit prægressa illa infausta constitutio, eò facilius subsequente *Imprægnatione* iterum aliqua turbæ suscitari soleant. Unde quidem imprimis circà illud tempus, quo prior *Abortus* contigit, cavendum est iterum prægnanti, ab omnibus occasionibus novæ commotionis: sed inter has etiam ab ipso *metu intentiore* revertentis similis periculi.

Tantò melius proximo à recuperatis viribus *fluxu menstruo*, adhibentur iterum remedia illa, quamdiu fluxus ille procedit, quæ ad rectè *repurgandum uterum*, verè & efficaciter idonea sunt. Sub quâ quidem medicatione, & purgationis hujus justo successu, sine insolitis fluxus
 talis

talis circumstantiis, tantò securioribus esse licet de rebus undique rectè constitutis.

Et ita quidem etiam rectissimè consultum erit ejusmodi partùs vitiis, *Abortui* inquam & *mortui Fetus* exclusioni, & sanitati ac incolumitati restituta, rectè vivent Fœminæ. Nos autem, absolutâ ita tractatione nostrâ, officio nostro perfundi nobis videmur; unde nihil amplius, sed & nihil justius superest, quàm ut Divinæ Bonitati, pro præstito nobis auxilio humillimas gratias persolvamus.

S. D. G.

Ingenii eximias dotes animumque sciendi
Torum avidum, studiis doctoque explere labore,
Hactenus una Tibi fuerat, Doctissime Kanold!
Cura; sed & cœptis Deus adfuit; Ordine vero
Doctrinam Medicam complexus, inania veris,
Diffona connexis, contradictoria certis,
Firma reformandis discernere perdidicisti:
Jure petis Tibi Jura dari, & quæis dignus honores,
En, conceduntur merito. Connitere porro,
Et conjunge preces studio vigilique labori,
Artis ad optatos usus: Sic omnia fausto
Successu evenient, quo Te divina potiri
Gratia, perpetuoque velit Tibi sancta favere.

Nobilissimo Domino Candidato
scrib. honoris ergo

PRÆSES.

Laborum præmia certa.

Als Beste dieser Zeit ist / was man Tugend nennet /
Die den Besizer bald auch durch sich selbst belohnt:
Die weder Staub und Kost / noch auch die Säulniß kennet /
Die als was Göttliches in irdnen Herzen wohnt.
Weil Er / Herr Kanold / dann die Tugend stets verehret /
Und unter warmem Schweiß ihr süße Opfer bracht;
So hat Er wohl verdient / daß sich Sein Ruhm vermehret /
Daß Jhn die Tugend selbst zu einem DOCTOR machet.

Hiermit hat sich dem Herrn Candidaten zu se-
tem Andenken empfehlen wollen / dessen
ganz gehorsamster Diener

S. D. Bleibel.

ULB Halle

3

001 871 366

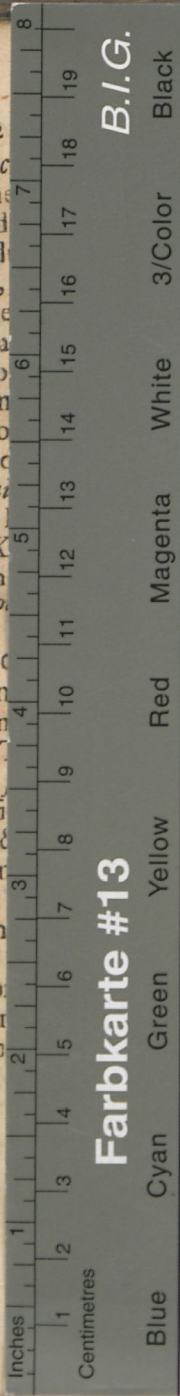
56

B.I.G.

Farbkarte #13

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA

25

De
ABORTU & FOETU MORTUO,

1704/195

Quam
In Alma Regia & Electorali Fridericiana,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORVSSICI ET ELECTORATVS
BRANDENBURGENSIS HEREDE,
&c. &c.

GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,
PRÆSIDE

DN. GEORGIO ERNESTO STAHLIO,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. t. FACULT. DECANO,

*Dn. Patrono, Præceptore ac Promotore
suo, grata mente æternum suspiciendo,*

PRO LICENTIA
Summos in ARTE MEDICA Honores, &
Privilegia DOCTORALIA adipiscendi,

Ad Mart. Anno MDCCIV. Horis ante & pomeridianis.

Ventilationi publicæ exponit,
JOHANNES KANOLD,
Vratislavia Silefius.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, Literis CHR. HENCKELII, Acad. Typ.